

అందమైన నీరంద గన్నేరు చెట్ల నందుల్లోంచి కింద వెలుగు నీడల ముగ్గులు వేస్తోంది. “బామ్మా...”

తలతిప్పాను. హరిచేతిలో పేవరు పెన్నూ వట్టుకుని నిలుచుంది.

“ఎల్లండి మా న్కూల్లో వ్యానరచన పోటీబామ్మా... ఎవన్నా పాయింట్లు చెప్పావా?”

హరి నా మొదటి మనుమరాలు. ఆరో ప్రాణం. దాని నవ్వులో భవిష్యత్తు వెతుక్కుంటాను నేను.

“ఎవయం ఏమిటమ్మా?” దగ్గరకు లాక్కుంటూ అడి గాను.

“ఎక్కడ స్త్రీలు పూజించబడతారో అక్కడ దేవత లుంటారు అంటే ఏమిటిబామ్మా?”

“ఏడో తరగతి చదువుతున్న హరికి, వదుకొండేళ్ల వసిదానికి మన దేశం సంస్కృతి, నాగరికతా, వతివ్రత లూ, యూస్పిరాజీ గార్యం, దుర్గాబాయి ధైర్యం—ఇవన్నీ ఏలయినంత తేలిక భావలో చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తు న్నాను.

“అమ్మాయ్ జానకమ్మా...” అనే పిలుపు వినవడింది.

“రా పార్యతి... కులాసాగా ఉన్నావా... పిల్లలు ఎలా ఉన్నారు?”

నాకంటే ఏ వదిపానేలోచిన్న వయసుకి మించిన వ్యాధ్యం. దారిద్ర్యంవంచిన అనుభవాలతో గుంటలు వడ్ల కళ్లు.

“ఎప్పుడొచ్చావక్కా. నెలవలా? జానకమ్మ ఉందా?”

జానకితోనే పార్యతికి ఎక్కువ చనువు. నన్ను చూస్తే ఏదో భయం. దాని ప్రాణానికి నేను చేసేదేదో పెద్ద ఉద్యోగం—నా యెదుట తలెత్తి మాట్లాడదు.

“జానకి లోవలుంది వెళ్లు” అన్నాను.

“రాత్రికి చెప్పుదువు గాని బామ్మా... న్కూలు లైం అవుతోంది. జడవెయ్యి.”

లోవలికి వచ్చాను. కళ్లు తుడుచుకుంటూ గొంతు నొక్కుకుని ఏదో చెబుతోంది పార్యతి. కూరతరుగుతూ వింటున్నది జానకి. ఏమిటని అడగలేదు నేను.

కాసేవటికి దిగులుగా వెళ్లిపోయింది పార్యతి. తరిగిన కూరను అందిస్తూ జానకి నెమ్మదిగా “ఎన్నారా... రత్నం నెలతప్పిందిట... అందరూ కాకుల్లా పొడుస్తున్నారుట. రాత్రి సూతిలో వడతానని ఒకటి గోలట...”

“ఎక్కడ స్త్రీలు పూజించబడతారో...” హరికి చెప్పాల నుకున్న పాయింట్లు మనసులో మెదులుతున్నాయి కాబోలు ఇంకా... బయటికి అనేకాను.

వంతగా చూసింది జానకి.

రత్నం అంటే పార్యతిగారి మూడో అమ్మాయి.

గుర్తుకి వచ్చింది. కిందటి వేసవి కాలం నెలవులకు నేను వచ్చినప్పుడు... ఏడో పొగలాగా...

“మా మూడో అమ్మాయి రత్నానికి పెళ్లికుదిరిందక్కా. జానకమ్మ కొత్త చీరకొని పెట్టి వందరూపాయలిచ్చింది. చిన్న పిల్లయినా బుద్ధి పెద్దది.”

నూచన నాకు అర్థం అయింది. పెట్టె తీసి నేనూ ఏడో తోచింది ఇచ్చాను.

‘అండగానిలిచే నాధుడు లేకపోయినా ఏడో బండి

మన సంస్కృతిలో స్త్రీల ఔన్నత్యం గురించి ప్రాచీన గాధల్లోని ఉదాహరణలు చెప్పుకుని మురిసిపోవడమే ఆనవాయితీగా వస్తోంది. కానీ నమకాలీన నమాజంలో నగటు స్త్రీ అనుక్షణం పురుషాహంకారానికి బలైపోతున్నది. ఈ దారుణం ఎప్పుటికీ అలా కొనసాగవలసిందేనా? లేక....?

లాక్కుని వస్తున్నది’ అని తృప్తిపడ్డాను.

పార్యతి మొగుడు ఏం చేసేవాడో నాకు తెలీదు. కాని వంశాన్ని ఉద్ధరించే మగ నలుసుకోసం ఆరుగురు అమ్మాయిలను మాత్రం అవలీలగా కనిపారేశాడు. ఏడో వాడు వంశాంకురం మగమొలక వుట్టిన తరువాత తన వని అయిపోయిందని కాబోలు అర్థంతుగా మరో లోకంలోకి వెళ్లిపోయాడు.

వచ్చుళ్లు పెట్టి ఇచ్చి, వంటలు చేసి, అవుడాలు వడియాలు లాంటివి అమర్చి పెట్టి—నేటి మంచితనంతో సంసార రథం లాగుతున్నది పార్యతి.

ఇంకా అంకా పిల్లలూ.... వడిపోతున్న పెంకుటిల్లూ... బావగారితో తగువులూ... మిగిలిన పార్యతి.

ఆ వని ఈ వని చేయించుకుని, తృణమో వణమో ముట్టచెవుతూ ఉంటుంది మా కోడలు. ఎవరికో ఎలాగో చెప్పించి ఇద్దరు అమ్మాయిల్ని హాస్టల్లో చేర్చింది.

పెద్ద పిల్లలిద్దరికీ ఎలాగో పెళ్లి అయిందని పించింది పాఠ్యశి.

పెద్దల్లుడు ఆటోరికా నడుపుకుంటున్నాడు హైదరాబాదులో. రెండోవాడు గుంటూరులో ఏదో ఆఫీసులో అంటెండరుగా కాబోలు వనిచేస్తున్నాడు. ఏదో వాళ్ల బతుకు వాళ్లు బతుకుతున్నారు.

ఇప్పుడు మూడో పిల్ల పెళ్లి!

“అల్లుడేం చేస్తున్నాడు పాఠ్యశి?”

“తాటవర్రులో నాలుగకరాల పొలం ఉందమ్మా. పెద్ద మండువా ఇల్లా... హెమియో వైద్యం చేస్తుంటాడు. ఏదో పాడీ వంటా ఫరవాలేదమ్మా... రెండో పెళ్లి గాని పిల్లవాడు చిన్నవాడే. పిల్లలూ లేరు.”

విని ఏం చేస్తాను గనుక... నలుగురూ చేరారు. గుళ్లో ఇద్దరి నెత్తినా నాలుగు అక్షింతలు వేశారు. చేతులు దులుపుకున్నారు.

నేను సెలవులయిపోయి వెళ్లేరోజున గాబోలు ఇద్దరినీ మా ఇంటికి తీసుకొని వచ్చింది పాఠ్యశి.

చామన చాయా. నవ్వేకళ్ళూ... పొడుగాటి జడా. కొత్తచీరా... కొత్త వెండి వట్టా గలుసులతో వనువుతో వచ్చగా మెరుస్తున్న పాదాలు. సిగ్గుతో ఒరిగిన తలా... ఈ రూవమే జ్ఞాపకం ఉంది.

అల్లుడు చిన్నవాడే... చూడటానికి బాగున్నాడు. మాటలే నాకు నచ్చలేదు.

“మీరు అప్పుడే వెళ్లిపోతున్నారా? మా ఊరోసారిరూ... అయినా బస్టి వాళ్లు మీరెక్కడెస్తారు? మేము మీ ఊరువస్తామండోయ్...” పెద్దదాన్ని అని అయినా చూడకుండా ఏమిటో అర్థం వర్థం లేని మాటలూ, అనవనరమైన నవ్వు చిరాకు వుట్టించింది. మనస్సు చివుక్కుమంది.

‘సరేలే. ఇలా అనుకుంటే నూటికి తొంభైమంది ఆడపిల్లలకు పెళ్లిళ్లేకావు. వంకలు బాగానే పెట్టవచ్చు’ అంటూ మనసుని కోప్పడి లోపలికి అణిచి వేశాను.

నంవత్సరం కిందటి మాట. జ్ఞాపకాల తలుపులు తెరచుకుంటున్నాయి.

. . .

ద్రవరా సెలవులకు నేనిక్కడికి రాలేదు. మా పిల్లలే నా దగ్గరికి వచ్చారు. ఏదో మాటల నందర్పంగా జానకి అంది.

పాఠ్యశి మూడో కూతురు రత్నం కావురం అధ్యాన్నం అయిపోయింది. చక్కనివాడనీ, ఆస్తిగలవాడనీ మురిసిపోయి ఇచ్చింది గాని అతనికి లేని చెడ్డగుణం లేదుట. పైగా ఈ పిల్లమీద చచ్చే అనుమానం. నెలతిరక్కుండానే అక్కడ నిల్చున్నావనీ వాడి వంకమా

వనీ కాల్యుకుతినేవాడుట. తల్లి దగ్గరకు వచ్చి చెప్పకుంటే మళ్ళీ బుద్ధులు చెప్పి దించివచ్చేదిట. చివరకు ఓ రోజున చేతిలోని పెద్దచెంబో ఏదో విసిరి వేశాడుట. తలవగిలి కుట్లు కూడా వేయాల్సి వచ్చిందిట. అత్తగారే పాఠ్యశికి కబురుచేసి “మీ అమ్మాయి బతకాలంటే మీ యింటికి తీసుకొనిపోండి. ఈ ఘోరం నేను చూడలేకుండా ఉన్నాను. ఆ కాస్త ప్రాణం గుటుక్కుమన్నదా అంటే వాడితో పాటు నేనూ జైల్లో కూర్చోవాలి. ఎన్ని వినటం లేదు గనక” అని వంపించింది.

ఏముంది కథ వునరావుతం. నయమే. ఇంకా. అత్తగారూ కొడుకు కలిసి ప్రాణం తీసెయ్యలేదనుకున్నాను.

విని విని ఈ కథలు వినుగువస్తోంది. ఎలాగో పెళ్లి అయితే చాలనుకుంటారేమిటి? ఇలా పెళ్లిళ్లు చేస్తే నమస్కాలు పెరుగుతున్నాయా? తరుగుతున్నాయా? ఎప్పటికీ వదులుతుంది ఈ మూర్ఖత్వం?

అంతవరకూ తినే తినకో కాలం గడిపే వాళ్లు పాఠ్యశి పిల్లలూ. ఇప్పుడు రెండురోజుల కొకసారి అల్లుడుగారు వచ్చి నానా గేల చేయటం... ఇరుగుపొరుగు గొంతులు నొక్కుకోవటం... తక్కిన పిల్లలు అక్కగారి మీద చిరాకు వడటం... ఆ రత్నం బతుకు దుర్భరం అయింది.

జానకి చేత చెప్పించాను—“ఆ పిల్లను నా దగ్గర రకు వంపించు. ఇంత దూరానికి రానూలేదు. వచ్చినా స్థానబలంలేదు. ఏమన్నా ఇంకా గేల చేస్తే నాకర్లతో బుద్ధి చెప్పిస్తాను. ఆ పిల్లకు చదువో కుట్టో నేర్పిస్తాను. లేకపోతే ఎక్కడన్నా హెమిలో చేరుస్తాను”—అని.

కూటికి లేకపోయినా వరువనే పేరుతో ప్రాణాలు తీసుకుంటారు. ‘పెళ్లయిన పిల్ల ఊరుదాటితే ఏమన్నా ఉందా! ఏళ్ల ఆలోచనా ధోరణి ఎప్పటికీ మారుతుంది? ఎదురుగుండా వంపులోంచి ధారగా వడే నీళ్లను చూస్తున్నాను.

‘ఎక్కడ స్త్రీలు వూజింపబడతారో అక్కడ....’

“మీకు వంట్లో బాగాలేదా?” అంటోంది జానకి. తన చేత ‘అత్తయ్యా’ అని పిలిపించుకోవాలన్న కోరిక ఇప్పటికీ ఎప్పటికీ అలాగే వుంది.

వెర్రిగా నవ్వాలనిపించింది.

మధ్యాహ్నం పొద్దువాయితుంది. చైత్రమానం ఎండలు ఇంకా బాగా ముదరలేదు. ఎవరూ వినిపించుకోకపోయినా అక్కడక్కడే ఇక్కడక్కడే కోయిలలు కూస్తూనే ఉన్నాయి పావం.

ఎదురుగా ఎర్రని ఇనకనేల.

గోడమీద ముదురు నీలం రంగు చీరలో ఇందిరా గాంధీ పోటో. ఆ పోటో అంటే నాకింతో ఇష్టం. మహిళా రూపంలో ఉన్న పొరువం.

ఏదో చెయ్యాలి?

చెప్పులేనుకుని బయలుదేరాను. పాఠ్యశి గారిల్లు కొంచెం దూరమే. వాకిలంతా వరుచుకొని ఉన్న బాదం చెట్టు. గడవదగ్గర చెంగు వరచుకొని ముదివగ్గులా

వదుకొని ఉంది పాఠ్యశి. గోడకు అనుకుని కూర్చుంది రత్నం. ఆశలేని ముఖం. అంత చిన్న వయసులోనే ఎన్నో అనుభవాల కడలిలో ఈది అలసిపోయిన కళ్లు.

నన్ను చూసిలేచింది. అంతనైరాశ్యంలోనూ ఏదో ముగ్ధత్వం.

అడిగాను. బుజ్జగించాను. కోప్పడ్డాను. చివరికి బెదిరించాను.

రాయిలాంటి మనసు కదిలింది. మాటల్లో ఏ స్పందనా వలకదు.

నాలుగైదు నెలల కిందట వచ్చిన బావగార్లు అతను ఇంటికి వచ్చినా, రత్నాన్ని ఏమన్నా అన్నా జైల్లో పెట్టిస్తామని భయపెట్టి వెళ్లిపోయారుట.

ఒక నెలరోజులు అయిస్తూ అనవాలూ లేదు. ఇంక రావటం లేదనే అనుకుంటున్నారందరూ. ఏ హక్కు వదులుకున్నా మెళ్లొకాళిగట్టిన హక్కు వదులుకోదలుచుకోలేదు అతను. తల్లి ఏ వంటలకో పోయినప్పుడు, చెల్లెళ్లు స్కూలుకి వెళ్లినప్పుడు వచ్చి తన అధికారం అమలువరుచుకొనేవాడు.

తరతరాలుగా జీర్ణించిన సంప్రదాయం. అట్టలు కట్టి పోయిన వతివ్రతల కథలు. అన్నిటినిమించి ఏమీ చెయ్యలేని నిస్సహాయతా—రత్నం నేరు నొక్కేకాయి. ఆ కాసేవటి లాలనతా సుఖాన్ని ఇచ్చినా ఇవ్వకపోయినా నమస్కల ముళ్లవలయంలో ఇరుక్కోనేటట్లు చేసింది!

ఇప్పుడు ఉలకడు—వలకడు ఆ వ్రబుద్ధుడు.

నాకూ దానికి ఏనాడో సంబంధం తెగిపోయిందంటూ బాజావాయిస్తున్నాడు.

ఏ చట్టం అతన్ని శిక్షిస్తుంది? ఏ న్యాయం రత్నానికి అండగా నిలుస్తుంది?

స్త్రీలూ—ఆస్తిలో హక్కు—విడాకులు—ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం... ఈ మాటలు ఎంత నవ్వుల పాలవుతున్నాయి!

ప్రాణంలేని ఇటుకలు—మనకే నమ్మకంలేని వట్టి మాటల పోగులు.

రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొని—సుఖమూ విక్రాంతి అనే మాటలకు అర్థమే తెలియక మూర్ఖత్వపు ఊబిలో చిక్కుకుని—మొగుడి పిచ్చిభావాలకి బలై—ఒక్కే పిల్లనే వదిలించుకొని బరువు దింపుకోవాలని తహతహలాడే తల్లి ఏంచేస్తుంది?

నిండా పాతికేళ్లు లేకుండా చదువు నంద్యాలేక మోడులాగా ఏడుగురు పిల్లలతో వీధిన వడి బతుకు పోరాడి విసిగిపోతున్న ఆడది.

అమె మహిళకాదు. తరుణికాదు. వట్టి ఆడది.

పాదాలు కిలో బరువుతో కుంగిపోతుంటే తిరిగివచ్చాను.

ఆరు బయట మంచం మీద కూర్చుని వూలు గుచ్చుకుంటున్నది జానకి. పిల్లలు గేలగా అరుస్తూ

అడుకుంటున్నారు. అవురావురుమనే పిల్లల కోసం గూటికి తిరిగి వస్తున్నాయి పిట్టలు. ఆ పిట్టల వెచ్చని రక్కల కింద ముడుచుకొని హాయిగా నిద్రపోతాయి పిల్లలు. బుద్ధి వుండనుకుంటున్న మనుమలం—మన పిల్లలను ఇవ్వగలుగుతున్నది ఏమిటి?

గునగునలు వినివుస్తున్నాయి.

“అమ్మేమిటి? అలా ఉంది? మీరిద్దరూ ఏమన్నా మాటా మాటా అనుకున్నారా?”

“నరేలెద్దరూ... మీకు అన్నీ అనుమానాలే... మీ ఉద్దేశంలో నేనుత్త గయ్యూనికాబోలు...”

తరువాత వినిపించుకోలేదు.

గిన్నెల చప్పుళ్లు... టి.వి.లో పాటలు.

‘ఎవరో వస్తారని... ఏదో చేస్తారని.. ఎదురు చూసి మోనపోకు...’

నిన్ను నీవే ఉద్ధరించుకోవాలి.

ఎలా... ఎలా... ఎలా.

ఏదో గుర్తుకి వచ్చినట్లు తిరికగా వడుకుని ఉన్న కుక్క లేచి మొరగటం మొదలు పెట్టింది.

హరి వచ్చి మెడమట్టిసింది.

“బామ్మా... మరిచిపోయావా?”

“ఏమిటిరా?”

“పొద్దున్న నేనడిగిన పాయింట్లు?”

“వద్దమ్మా.. ఆ వ్యాసం అలాకాదు... నేను చెప్పినట్లు రాయి.”

“ఏమిటిబామ్మా...”

“అవును తల్లీ... ‘స్త్రీలను ఎవరూ వూజించవద్దు. గౌరవించనవద్దు. ఆరాధించనూ వద్దు. వట్టి ఎముక లూ, రక్తమూ మాంసమేకాకుండా కాస్త మనసు కూడా ఉన్నదని గుర్తుంచుకోండి. అదిచాలు...’ అని చెప్పాతల్లీ”

‘ఏమిటి బామ్మా... వాటారూ టాకింగ్.’

“హరి తల్లీ... పెద్దయిన తరువాత నువ్వేం చేస్తావురా?”

“నువ్వే అన్నావుగా నేను పైలట్ని కావాలని.”

“అవునురా హరింద్రా మీరంతా పైలట్లుకండి. కలెక్టర్లు కండి... లేకపోతే పైలర్లు, ప్యూన్లు ఏమయినా నరే ఆడవాళ్లం అని మాత్రం జ్ఞాపకం ఉంచుకోకండి. వరిస్థితులు ఎదురు తిరిగితే మీరూ ఎదురు తిరగండి. దద్దమ్మల్లా ఏడుస్తూ కూర్చోకండి. నీడనిచ్చి తోడుగా ఉండేవారే మొగుడు. మగవాడు. లేకపోతే వాడూ ఆడదే.”

అర్థంకాకుండా ఏచి చూపులు చూసే హరిని గుండెలకు అదుముకుని, పోట్లాడి అయినా రత్నాన్ని వట్టి ఆడదానిగా మిగలనీయకూడదని మనసులో ప్రతిజ్ఞచేసుకుంటూ కళ్లు మూసుకున్నాను. □

చీరనారముణులు

రాణిమంగమ్మ

త్రమిళదేశాన్ని వరిపాలించిన ఆంధ్ర వీరనారముణి రాణిరంగమ్మ. ధైర్యసాహసాలకు మారుపేరు. రాజకీయనేర్పరి. తన రాజ్యాన్ని శత్రువులకు చిక్కకుండా కాపాడటమే కాక, దాన్ని విస్తరించేసింది కూడా. కాలానుగుణంగా ప్రవర్తించి తనకూ, తన ప్రజలకు వచ్చిన చిక్కలను తోలగించిన ప్రజ్ఞావంతురాలు ఈమె.

మంగమ్మ రాజధాని మధుర. ఈమె చంద్రగిరి రూపకల్పకులైన తుపాకుల లింగమ్మ నాయకుని కుమార్తె. ఆమె భర్తపేరు చక్కనాథనాయకుడు. ఈ దంపతులకు పుట్టినవాడు మూడవ ముద్దు వీరవృణాయకుడు. దురదృష్టవశాత్తు వీరవృణాయకుడి బాల్యంలోనే చక్కనాథనాయకుడు మరణించాడు.

రాణిమంగమ్మ ఒక వక్క వతివియోగం, మరోవక్క కర్తవ్యదీక్షతో నతమతమైపోయింది. అందువల్ల ఆ కాలంలో మూఢాచారాలను ఎదిరించి నతీనహగమనం చెయ్యక తన కుమారునకు వట్టాభిషేకం చేసింది. అప్పుడు అతనికి వయసు 3 సంవత్సరాలు. ఆపై అతనికి ముద్దమ్మతో వివాహం చేసింది. కాని అతడూ యవ్వనంలోనే మరణించాడు. అప్పుడు అతని భార్య ముద్దమ్మ గర్భవతి.

నహగమనం చెయ్యబోతున్న కోడలిని వారించి పుట్టిన బిడ్డకు విజయరంగముద్దు చక్కనాథుడని పేరు పెట్టి పిలిచింది. అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగేలా ఆ శిశువుకు 3 నెలలోనే రాజ్యవట్టాభిషేకం చేసింది.

మధురకు సామంతుడయిన తిరువాన్కూరు (కేరళ) ప్రభువు రవివర్మ ఎదురు తిరగగా మంగమ్మ అతనిపైకి దండెత్తి అతణ్ణి అణచివేసింది. తంజావూరు రాజు శాహజీ మధుర రాజ్యంలోని కొన్ని ప్రాంతాలను ఆక్రమించేసరికి మంగమ్మ అతనిపై దాడికి తరలివెళ్ళి బుద్ధి చెప్పింది! ఆ యుద్ధంలో తంజావూరుకు తీవ్ర నష్టం కలిగింది. శాహజీ భయపడి నంధికి నిర్దవడ్డాడు. మధురకు సామంతుడైన రామనాథపుర రాజు ఎదురు తిరిగి మధురను ముట్టడించినపుడు ఈమె అతణ్ణి చిత్తుగా ఓడించింది.

మంగమ్మ స్నేహానికి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యం ఇచ్చిందని చెప్పాలి. మొగల్ చక్రవర్తులు తనకు గౌరవం ఇచ్చి

నంతవరకు వారితో నఖ్యంగానే ఉండేది. మొగల్ సేనాని జులఫిర్ఖాన్ దక్షిణ ప్రాంతానికి వచ్చినప్పుడు అతను తన దేశానికి తీసుకొని వెళ్ళలేనన్ని కానుకలను ఇచ్చి తన బిన్నత్యాన్ని చాటింది.

ఒక వైపు మొగల్ ప్రభుత్వం, ఒకవైపు మైసూరు రాజ్యం, మరొకవైపు తంజావూరు, ఇంకొక వైపు తిరువాన్కూరు. మరింకోవైపు రామనాథపుర అరవరాజులు, తనకు నిరోధంగా వున్న కాలములో మధుర రాజ్యం ఎంతో సుఖిక్షంగా వుండంటే దానికి కారణం రాణిమంగమ్మ చతురత, ధైర్యసాహసాలే!

మంగమ్మ అన్ని మతాలవారిని నమాసంగా చూసింది. గుడులకు, గవురాలకే కాక చర్చిలకు, మసీదులకు కూడా సహాయం చేసింది. నహగమనపు దురాచారాన్ని కొంతవరకు రూపు మాపింది. లలిత కళలను పోషించింది.

వండిన చెట్టుపైనే వదిరాళ్ళు వడతాయి అన్నట్లు మంగమ్మ కీర్తికి ఓర్యలేక కొందరు అమె శిలాన్ని శంకించడం ఆరంభించారు. కారణం అమె ఎవ్వరిని భాతరు చేయక ముక్కు నూటిగా పోయే వ్యక్తి (అందుకే నేటికీ తమిళదేశంలో పెంకితనంతో వ్యవహరించే అడవి పిల్లలను ‘రాణి మంగమ్మ’ అని అంటుంటారు.)

అమె కొలువులోని కొందరు మంగమ్మ మనమడు విజయరంగ ముద్దు చక్కనాథునితో మంగమ్మ శిలం మంచిది గాదనీ, దళవాయి నరనవ్వుతోనూ, మంత్రి అచ్చయ్యతోనూ, మొగల్ సేనానితోనూ ఆమెకు అక్రమ సంబంధం వుందనీ కథలు కల్పించి చెప్పారు.

ఆవేశమే తప్ప ఆలోచన ఎరుగని వయసు. తను విన్న కథలు నిజమని నమ్మి విజయరంగ ముద్దు చక్కనాథుడు రాణిమంగమ్మను ఆమె భవనంలోనే నిర్బంధించి బాధించాడు.

కొందరు చరిత్రకారులు అమె ఆ బాధలకు తాళలేక అత్యుపాత్య చేసుకున్నదని అంటారు. కానీ మరి కొందరు మతి భ్రమించి మరణించిందంటారు. కానీ ఆ కాలంలో ఆమెకు సాటి ఎవ్వరూ లేరని చరిత్రకారులందరూ అంగీకరించారు!

—సి.హెచ్.ఇంద్రాణి